

Česká dechová hudba je světový pojem

Pokud se chceme zamyslet nad dechovou hudbou a její současností, neobejdeme se bez malého ohlédnutí. Historie české dechové hudby sahá hodně daleko, tato hudba má u nás bohatou tradici, se kterou se v rámci celého světa mohou porovnávat jen tradice dechové hudby v Rakousku a Německu.

TEXT: VÁCLAV HLAVÁČEK

Měli bychom být na tyto tradice hrdí, ale ne vždy se to v současné době projevuje v podpoře tohoto žánru. V době Rakouska-Uherska to byli především čeští vojenští kapelníci (povětšinou i hudební skladatelé) a jednotliví hudebníci, kteří působili u různých vojenských hudeb po celé Evropě a svojí činností propagovali dechovou hudbu. Asi nejvýraznějšími osobnostmi té doby byli vojenský kapelník a hudební skladatel Julius Fučík (1872–1916) a zakladatel sokolské hudby v Kolíně František Kmoch (1848–1912). Byly to především velké dechové orchestry, které prezentovaly nejen koncertní dechovou hudbu, ale i skladby lidové, zvláště velice oblíbené pochody z pera Františka Kmocha. Po roce 1920 začaly vznikat i malé dechové orchestry. Mezi ty první patřil např. orchestr Antonína Borovičky. Pro tento typ orchestrů ale nebylo dost skladeb, a tak začali psát sami kapelníci. Začala se objevovat další nová jména autorů a kapelníků, jejichž

nové skladby si získávaly u posluchačů obrovskou popularitu a hrají se s velkým úspěchem dodnes u nás i po celé Evropě (Vacek, Vejvoda, Poncar).

Velmi mnoho malých dechovek začalo vznikat v padesátých letech. Věkový průměr dechových kapel ale postupně rostl a mladé to k dechovce moc netáhlo.

Velmi mnoho malých dechovek začalo vznikat v padesátých letech. Věkový průměr dechových kapel ale postupně rostl a mladé to k dechovce moc netáhlo. Nebylo divu. Způsob hry, nevyvážená tónová kultura a intonační prohřešky, po mnoho let neobnovovaný repertoár, ale i společenské uplatnění, to nebylo nic, co by zaujalo mladé muzikanty, motivované přirozenou touhou prezentovat se před svým okolím co nejefektivněji. Sice se objevily pokusy oživit dechovku převzetím skladeb z modernější oblasti, objevovala se nová aranžmá, počítající např. se synkopickými útvary melodických linií, která zaváděla do repertoáru dechovek i nové, modernější tance. Vše se ale dostávalo do rozporu s tradiční rytmikou, která pak působila mnohdy až groteskně. Zákonitě tyto snahy měly spíš jepičí život.

Velký zvrat v popularitě dechové hudby u nás přišel v roce 1972, kdy Jan Slabák založil Moravanku, která svými

instrumentacemi i osobitým pojetím vyvolala renesanci české dechové hudby nejen u nás, ale i v zahraničí. S tím přišla i větší mediální popularita žánru. Dechovka se objevovala pravidelně na televizních obrazovkách, ve vysílání rozhlasu, ale i v tištěných médiích. Po roce 1989 velmi mnoho našich kapel vyjízďelo do zahraničí (např. Bojané, Budvarka, Gloria, Krajanka, Kumpanovi muzikanti, Mistříňanka, Strahovanka, Stříbrňanka, Šohajka, Túfaranka, Veselka, Žadovjáci), především do německy mluvících zemí, kde bylo běžné, že na koncerty přišlo 2000 i více lidí. Na druhou stranu bylo zrušeno mnoho velkých dechových orchestrů a dechová hudba se u nás, i kvůli nezájmu médií, pomalu dostávala do určité mediální izolace. Např. v roce 2000 proběhlo v Nizozemsku první mistrovství Evropy dechových orchestrů do 22 hudebníků. Vyhrála ho

Gloria Zdeňka Gurského, a u nás se o tom vlastně ani nevědělo, protože nezájem novinářů a médií byl až zarážející. Přitom v zahraničí se dostala kapela na první stránky deníků. To samé bylo v roce 2009, kdy v Praze za účasti tisíců diváků proběhl jubilejní, desátý ročník tohoto mistrovství.

V loňském roce hostila Praha Sounds of Žofín – světový festival dechových symfonických orchestrů. Bylo to největší mezinárodní setkání neprofesionálních orchestrů z celého světa, doplněných o špičkové české a zahraniční profesionální orchestry. Koncertovalo se v paláci Žofín, ve Valdštejnské zahradě Senátu Parlamentu ČR a v katedrále sv. Víta na Pražském hradě. V rámci Sounds of Žofín proběhlo i historicky první vystoupení United States Marine Band „The President’s Own“, prestižního orchestru prezidenta Spojených států,

Velký zvrat v popularitě dechové hudby u nás přišel v roce 1972, kdy Jan Slabák založil Moravanku, která svými instrumentacemi i osobitým pojetím vyvolala renesanci české dechové hudby nejen u nás, ale i v zahraničí.

Národní dechový orchestr, foto: Petr Dyrč

Pernštejnka, foto: Ivana Šedová

Krajanka, foto: Kristina Hlaváčková

který byl založen v roce 1798 Kongresem USA. Součástí festivalu byl také jedinečný projekt WYWO – WASBE Youth Wind Orchestra (Mezinárodní dechový orchestr mladých), výběrový mezinárodní orchestr složený z hráčů našich dechových orchestrů ZUŠ a hráčů z 15 států čtyř kontinentů, který během týdne nacvičil náročný program a poté jím zakončil celý hudební festival na žofínském galakonzertu 23. července.

O celou akci byl obrovský zájem našich hudebníků a diváků, kteří zaplnili sály při všech koncertech. Opět ale bez většího zájmu médií. A takto bychom mohli pokračovat dále.

V současné době je největším problémem všeobecná hudební nevzdělanost našeho národa. Zatímco ve vyspělých zemích je hra na hudební nástroj jedním z předmětů na všech základních školách – někde volitelných, někde dokonce

Dechová hudba má však od počátku republiky v české kultuře nezaměnitelné a nezapomenutelné místo.

povinných – a hudební a estetická výchova má dva- až pětkrát větší prostor než u nás, je u nás jedna hodina hudební výchovy leckde považována za zbytečné plýtvání časem! Základní umělecké školy přes obrovskou snahu, v mnoha případech až sebeobětování řady pedagogů ve prospěch dětí, nemohou tyto mezery ani při nejlepší vůli vyplnit a napravit. Tento stav trvá již více generací, a mladé i střední generaci našich novinářů, politiků, úředníků či manažerů je potřeba plnohodnotného aktivního zájmového uměleckého využití zákonitě cizí. A co hůře – v naprosté většině nejsou ani ochotni o této problematice polemizovat, natož vytvářet sebemenší podmínky pro hledání nápravy tohoto stavu. Pak se ale nemůžeme divit, když zcela vymizí určitá úcta k tradicím.

Dechová hudba má však od počátku republiky v české kultuře nezaměnitelné a nezapomenutelné místo. Přestože byla v posledních letech považována za úpadkový žánr a bylo jí předpovězeno, že nepřežije rok 2000, stále tady je i se svými příznivci a posluchači. Dnes hrají v mnoha dechových orchestrech špičkoví mladí muzikanti, absolventi konzervatoří a vysokých škol. V České republice se pořádá přes stovku festivalů a přehlídek dechové hudby ročně, vznikají stovky nových skladeb, ať už autorových, nebo úprav lidovek. V kapelách hrají skvělí mladí muzikanti, pro něž se píší velice náročné sólové skladby, aranžují se taneční písničky, církevní skladby, prostě dechová muzika jde svým směrem. Držím se názoru, že hudba jakéhokoliv žánru je buď dobrá, nebo špatná. A jestli je to dobrá, či špatná cesta pro dechovou hudbu – to ukáže až čas. ☒